

השפעות המלחמה על שוק העבודה

מסגרת לדיון

פרופ' יותם מרגלית, ד"ר איתמר יקיר וירדן קידר

תנאי הרקע

- גיוס מאסיבי למילואים (שכירים + עצמאים)
- מפונים בצפון ובדרום: עובדים ובעלי עסקים
- עובדים פלסטינים שכניסתם נאסרה
- עזיבת עובדים זרים
- ירידה בתפוקה
- מערכת חינוך בתפקוד חלקי
- משקי בית תחת עומס מוגבר על הורה יחיד
- חשש להתייצב לעבודה מחוץ לבית

השפעות המלחמה על שוק העבודה

- צורך במנגנון לשימור ופיצוי עובדים
- מצוקת מעסיקים בסכנת סגירה ופיטורים
- מחסור בעובדים פלסטיניים
  - ענף הבנייה
  - חקלאות
  - ניקיון
- בעיית תעסוקה לאזרחים המפונים
- מתחים במקומות עבודה משותפים יהודים-ערבים
- פגיעה קשה בענף התיירות
- צווארי בקבוק של מקצועות חיוניים (נהגים, מאבטחים, מקצועות טיפול)

מסגרת לניתוח ההשפעות

- I. **דחיפות:** אתגרים בטווח המידי לעומת הבינוני-ארוך
- II. **עוצמת הזעזוע:** השפעות מאקרו לעומת מקומיות
- III. **מוקד ההשפעה:** שינוי בביקוש לעובדים או שינוי בהיצע
- IV. **סוג השינוי:** שינויים זמניים לעומת קבועים

השפעות המלחמה על שוק העבודה

- א. מחסור בעובדים פלסטיניים בענף הבנייה
- ב. מאפייני התעסוקה של האזרחים המפונים
- ג. מקומות עבודה משותפים יהודים-ערבים

ענף הבניה ותעסוקת פלסטינים בישראל

— הופסקה כניסתם של כ-80,000 עובדים פלסטינים
— עזיבה של כ-8500 עובדים זרים

— התפוקה ירדה ל-40% מהמצב לפני הלחימה
— חצי מאתרי הבנייה נסגרו; השאר בעבודה חלקית

— השנה כ-45,000 התחלות בנייה בלבד (לעומת 60 אלף ב-2022)

ענף הבניה ותעסוקת פלסטינים בישראל

- אובדן הכנסות גדול למדינה ולרשויות המקומיות
  - חשיפה עצומה של הבנקים לתחום הבנייה (אשראי בנקאי + חוץ בנקאי: 500 מיליארדש + 600 מיליארדש משכנתאות)
  - סכנה לקריסת חברות הבניה
  - עיכובים גדולים במסירת דירות ובסיום פרויקטי תשתית
- *****
- אבטלה ומצוקה כלכלית בשטחי הגדה - < סכנה ביטחונית

ענף הבניה ותעסוקת פלסטינים בישראל

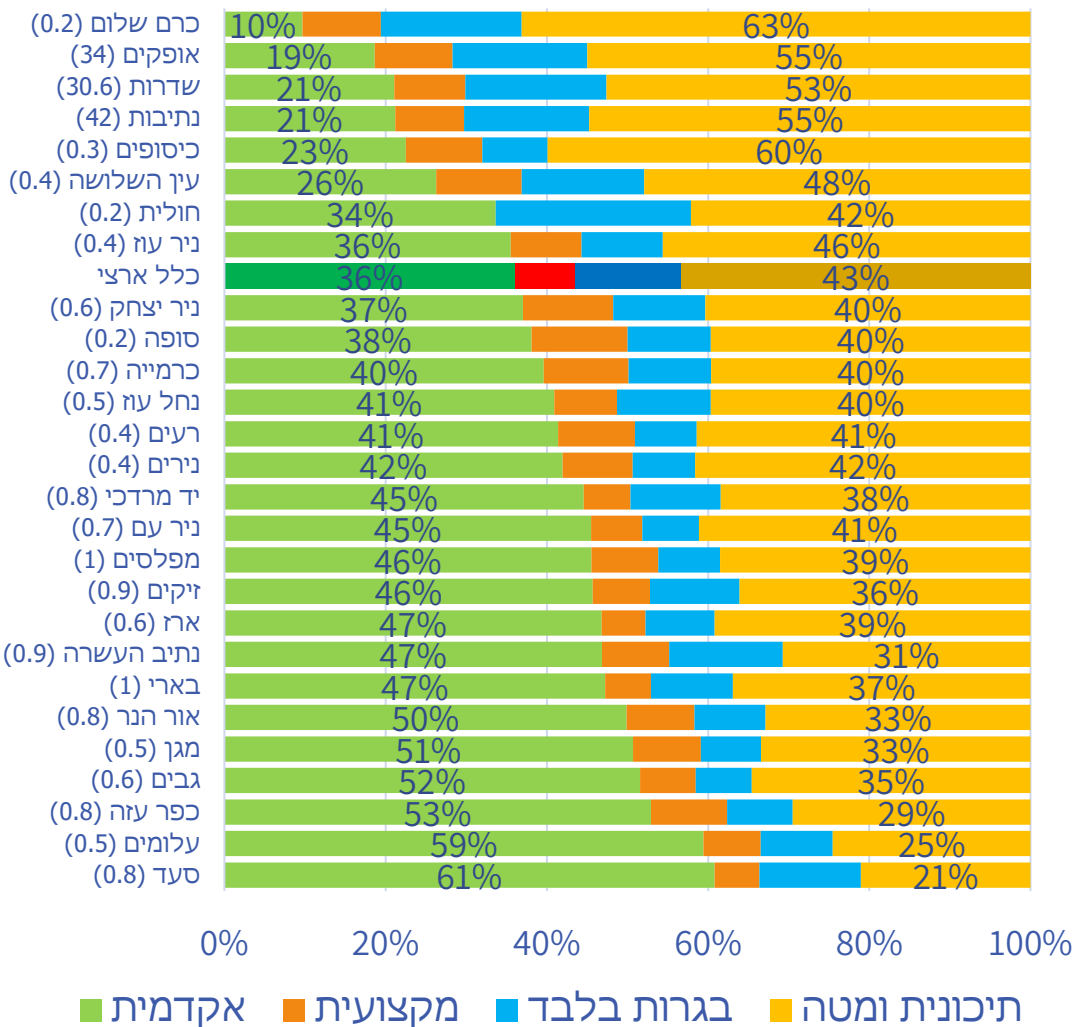
פתרונות?

- מיכון ובנייה תעשייתית: לא רלבנטי בטווח הזמן המייד
- תמרוץ עובדים ישראלים: נסיונות עבר מראים שלא ישים
- יבוא עובדים זרים: תהליך איטי ומסובך; יבוא סיטונאי של עובדים הינו יקר ובעל היבטים חברתיים בעיתיים
- העסקת עובדים פלסטינים: מספק פתרון מידי לצורכי הענף אך מהלך בעל השלכות מורכבות

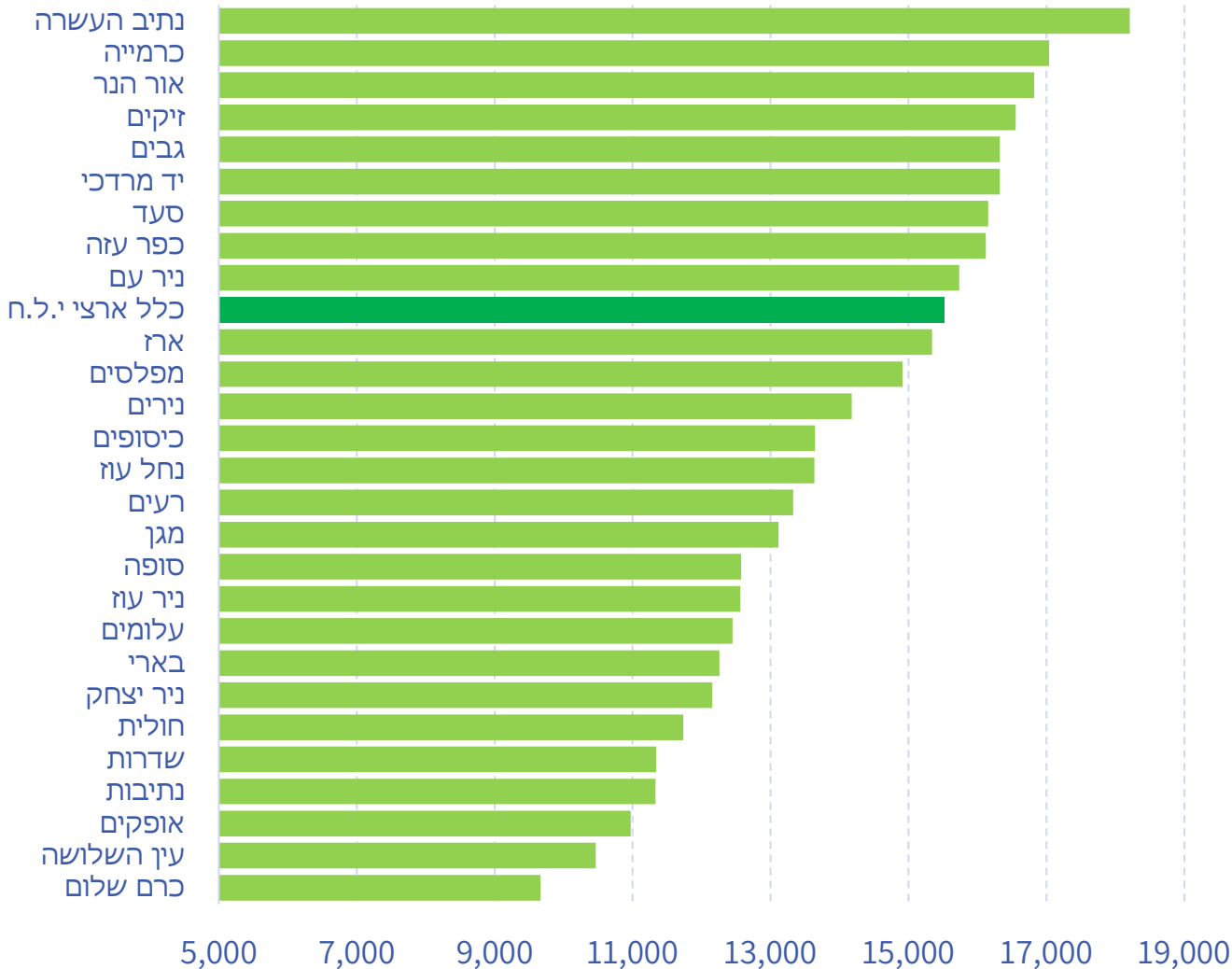

רמת ההשכלה ברוב הישובים במרחק 4-0, גבוהה בהשוואה למוצע הארצי בקרב יהודים לא-חרדים

התפלגות רמת ההשכלה, בקרב ילידי 1989-1950
בסוגריים = גודל האוכלוסייה באלפים

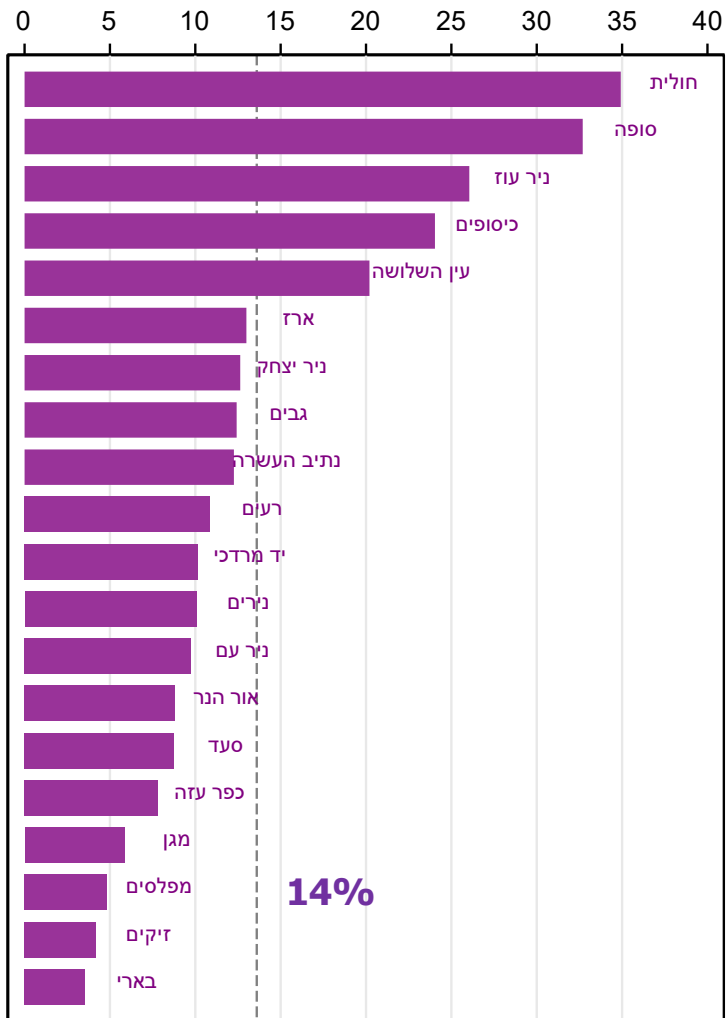

**רמת
ההכנסה
ברוב
הישובים
במרחק 4-0
נמוכה
מהממוצע
הארצי**

הכנסה מעבודה בשנת 2021,
בקרב ילדים 1994-1960

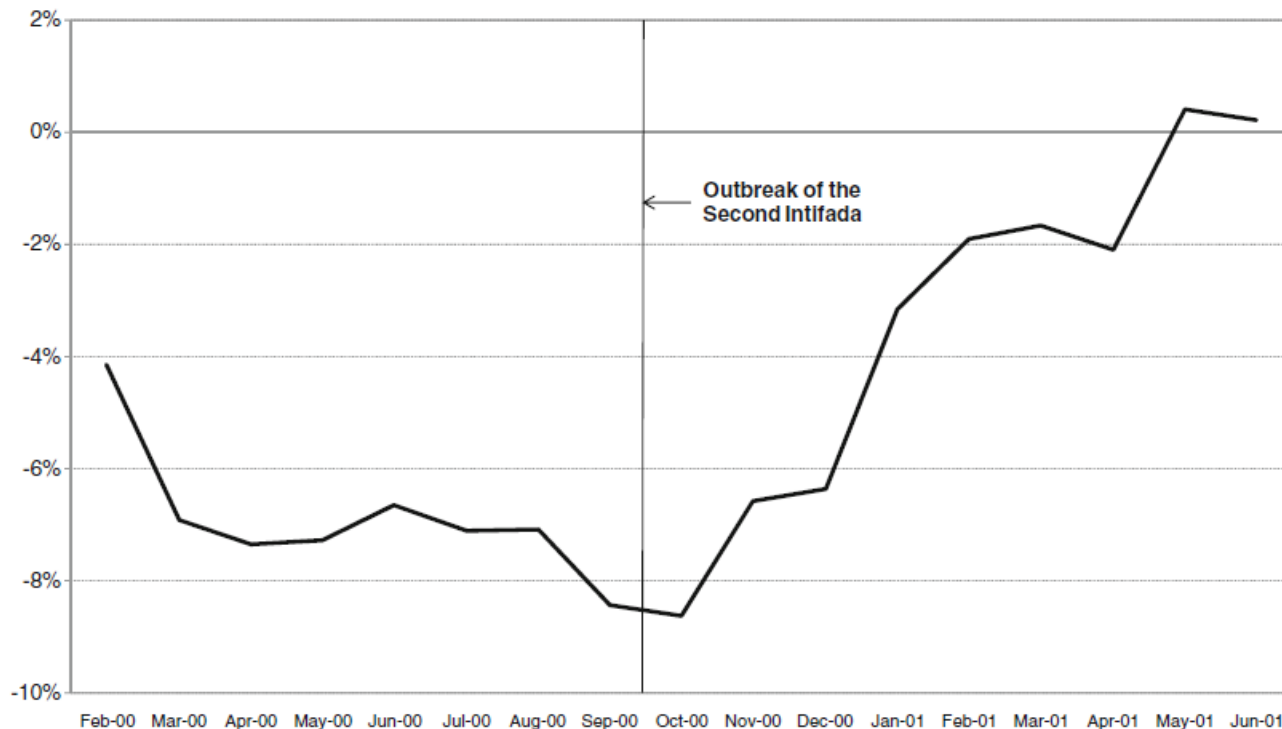
בקרב יישובי העוטף במרחק 4-0, שיעור ניכר מהתושבים עוסקים בחקלאות

* שיעור הפרטים ילידי 1960-1994 שעבדו בשנת 2021 בענף כלכלי חקלאי; בשל מגבלות פרטיות, הנתונים המדווחים הם כפי הנראה סף תחתון

עלייה בסיכון של ערבים להפסיק עבודתם באינתיפאדה השנייה

הפרש הסיכונים בין ערבים ליהודים, 2000-2001

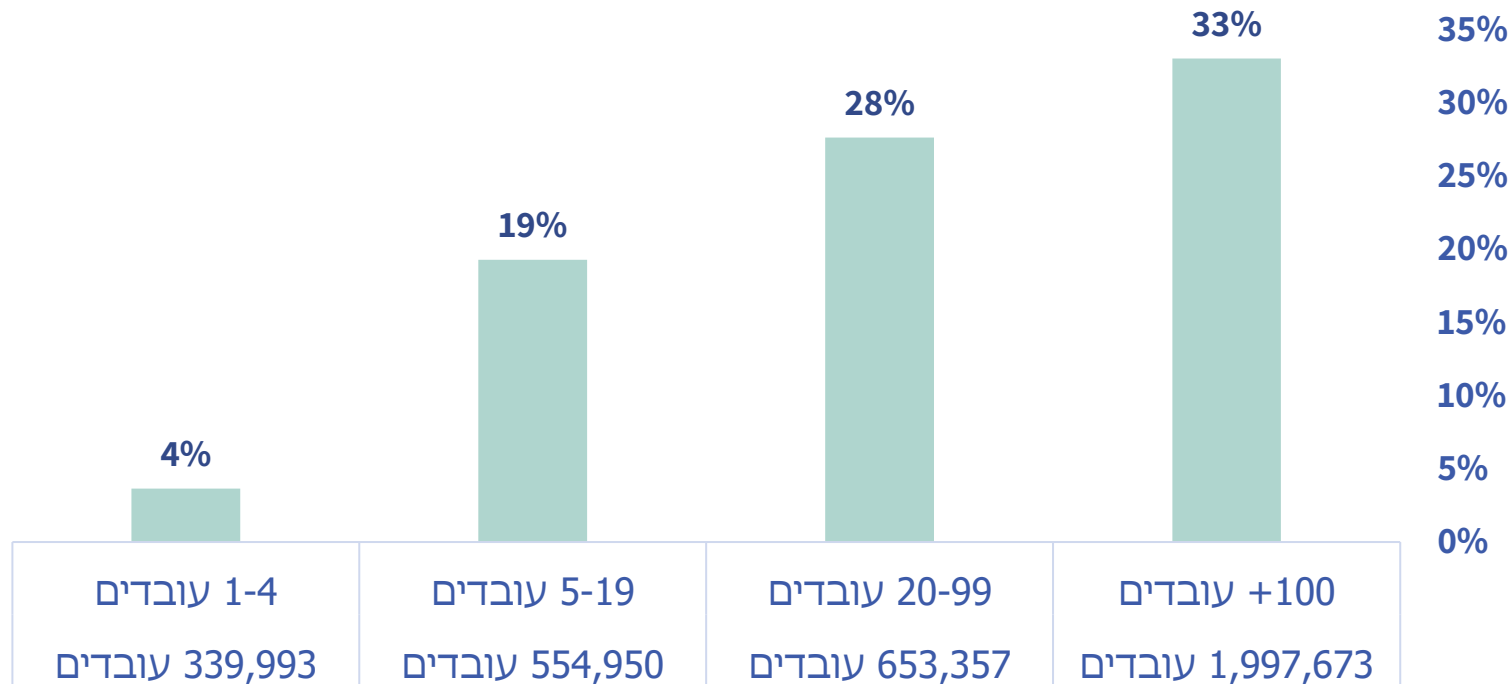

Source: Israeli Central Bureau of Statistics (matched employer-employee dataset) and authors' calculations. Notes: the figure displays the difference in the cumulative hazard between Arabs and Jews who started their employment in integrated (Arab-Jewish) firms in January 2000.

מקור: Miaari, Zussman, Zussman 2011

שיעור ההעסקה המעורבת עולה עם גודל העסק

עסקים מעורבים* לפי גודל עסק, שיעור מתוך סך העסקים בכל קטגוריה, 2021

* מעורבים עם לפחות 10% עובדים ערבים

העסקה מעורבת נמוכה בענפי הפיננסים והתקשורת, גבוהה

בענפי חשמל ומים, חקלאות ומינהל מקומי

עסקים מעורבים* לפי ענף כלכלי, שיעור מתוך סך העסקים בכל קטגוריה, 2021

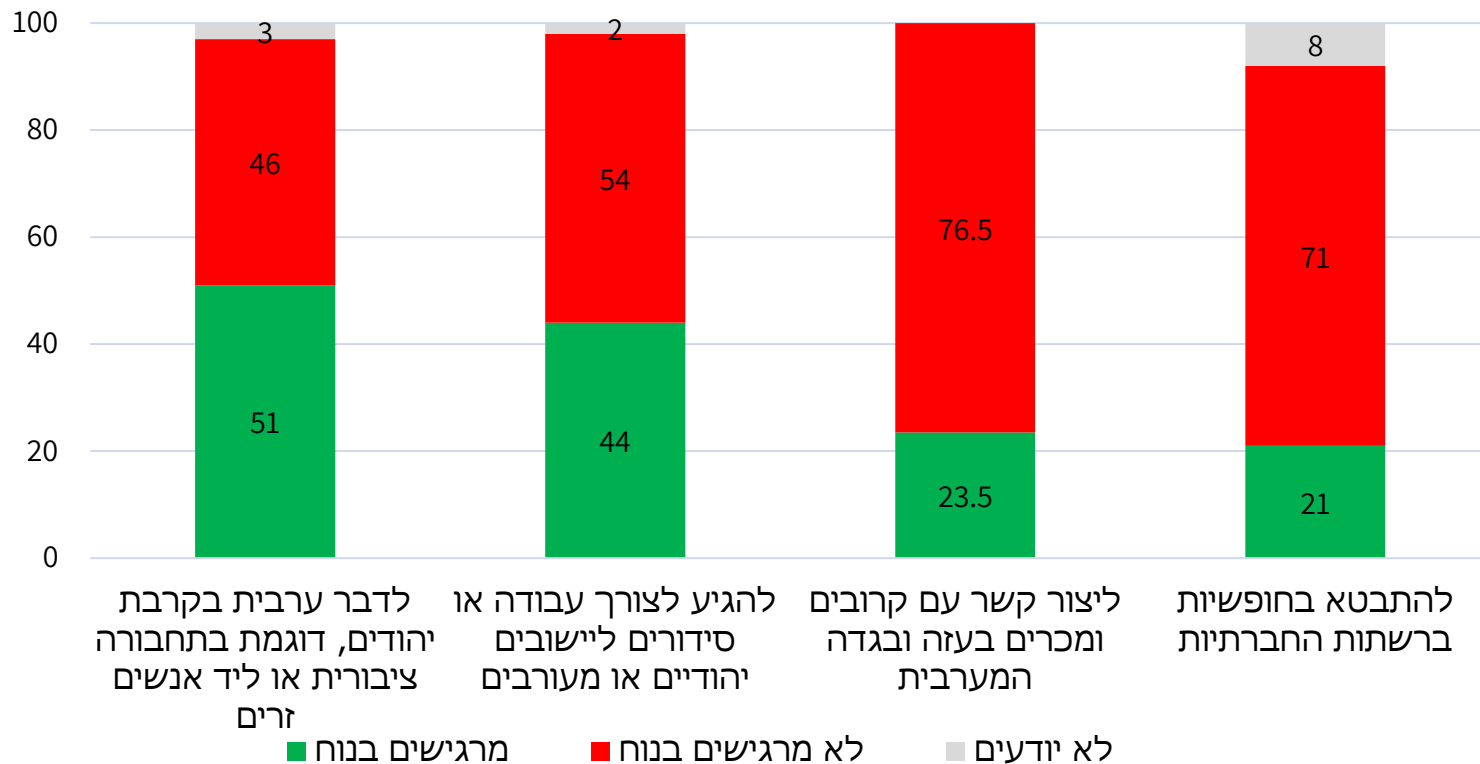

* מעורבים עם לפחות 10% עובדים ערבים

מקור: עיבוד חוקרי המכון לנתוני פירמות, 2021

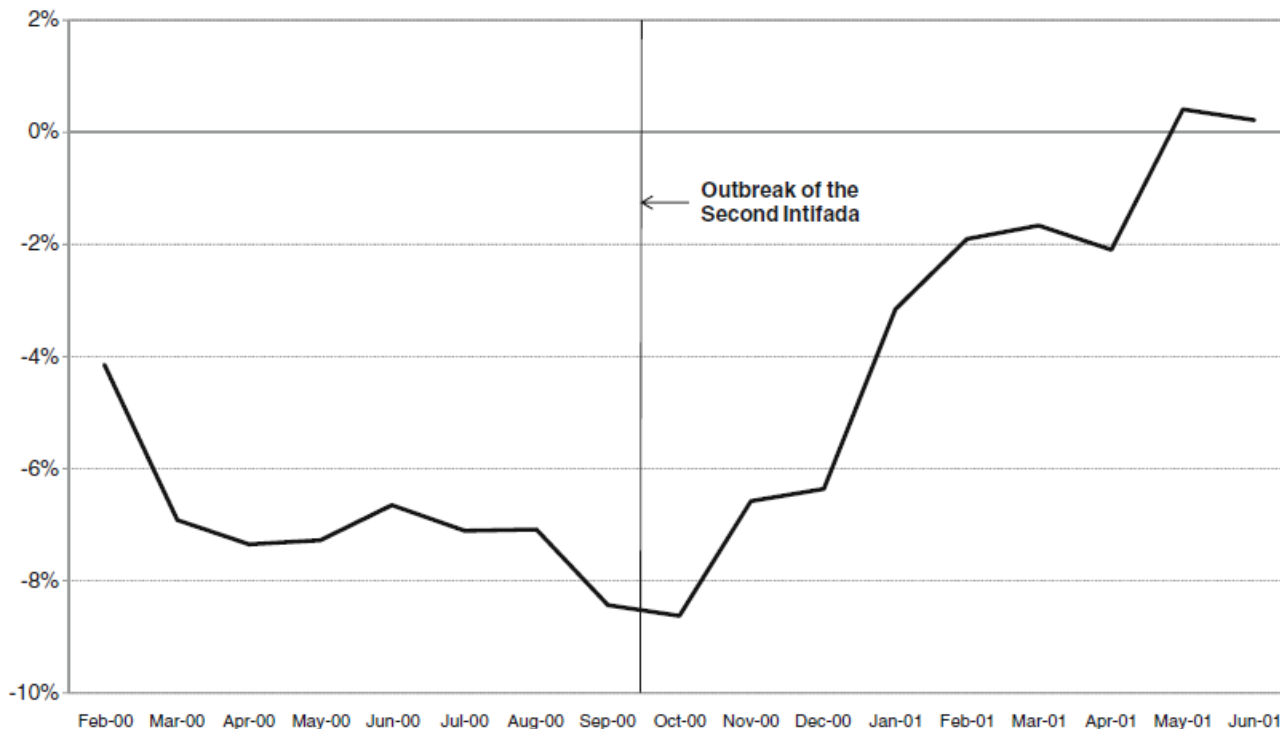
מעל מחצית מהערבים לא מרגישים בנוח להגיע לעבודה בישוב יהודי/מעורב

סקר אוכ' ערבית, סוף נובמבר-תחילת דצמבר 2023

עלייה בסיכון של ערבים להפסיק עבודתם באינתיפאדה השנייה

הפרש הסיכונים בין ערבים ליהודים, 2000-2001

Source: Israeli Central Bureau of Statistics (matched employer-employee dataset) and authors' calculations. Notes: the figure displays the difference in the cumulative hazard between Arabs and Jews who started their employment in integrated (Arab-Jewish) firms in January 2000.

מקור: Miaari, Zussman, Zussman 2011